

Datum van indiening: 16 mei 2023

Vraag om uitleg van de heer Gilles Verstraeten aan de heer Sven Gatz, collegelid bevoegd voor Onderwijs en Scholenbouw

Onderwerp: Achteruitgang qua leesniveau van de leerlingen in Vlaanderen en het PIRLS-onderzoek

---

Geacht collegelid,

Recent werden de resultaten van het internationale PIRLS-onderzoek gepubliceerd. Er namen 5.000 leerlingen uit Vlaamse scholen deel aan het onderzoek. De resultaten zijn niet verrassend, gezien ze kaderen in een trend die al langer aan de gang is. Ze zijn desalniettemin ontluisterend. De leerlingen hebben op het vlak van begrijpend lezen in vergelijking met de leerlingen die in 2006 aan de test deelnamen ongeveer een volledig schooljaar achterstand. We scoren ondertussen nog net boven het gemiddelde van de deelnemende landen, maar onder de mediaan. De ergste vaststelling: we zijn bij de sterkste dalers. Enkel Finland, dat lang als gidsland gezien werd, en Nederland doen het slechter.

Er zijn verschillende verklaringen die te maken hebben met omstandigheden, zoals de coronacrisis, wat nog maar eens aantoont hoe belangrijk het was om de scholen zo veel mogelijk open te houden, maar er zijn zeker ook fundamentele elementen die wijzen in de richting van de pedagogische en beleidskeuzes die in het verleden zijn gemaakt door de overheid, de koepels en inrichtende machten.

Wat is er aan de hand? Ten eerste wijst Katrijn Denies als onderzoeker van de KU Leuven er op dat een steeds groter aandeel van de leerlingen in het Vlaams onderwijs thuis geen Nederlands spreken. Deze leerlingen doen het beduidend minder goed qua begrijpend lezen. Ook opvallend is dat Vlaamse ouders veel minder bezig zijn met taalspelletjes of voorlezen voor hun baby, peuter of kleuter, wat een significante impact heeft. Wederom, als je als ouder de onderwijstaal niet machtig bent, kan je ook je kind op dit vlak niet helpen. Tevens leidt een stijgend fatalisme bij scholen en leerkrachten in het licht van deze situatie tot lagere verwachtingen ten aanzien van de kinderen in de klas. Uit de studie blijkt dat veel minder de nadruk op schoolse prestaties wordt gelegd in Vlaanderen in vergelijking met elders, terwijl hoge verwachtingen stellen net cruciaal is voor sterke leerprestaties!

Dat is ook de mening die onderwijsexpert van de OESO Dirk Van Damme, in het verleden kabinetschef van toenmalig onderwijsminister Frank Vandenbroucke, is toegedaan. Voor hem zouden alle alarmbellen moeten afgaan, en moet het volledige onderwijsveld erkennen dat het zo niet verder kan.

Hij wijst op de verantwoordelijkheid van ouders met migratieachtergrond, ook soms van de tweede of derde generatie, die thuis vaak amper tot geen Nederlands spreken, en op de taaldidactiek die altijd maar op competenties en vaardigheden inzet, terwijl de nadruk volgens wetenschappelijk onderzoek zou moeten liggen op... Kennis!

De cruciale vraag is hoe het nu verder moet. Het zal u niet verbazen dat ik uiteraard volledig achter de plannen van onderwijsminister Ben Weyts sta op het vlak van ouders voor hun verantwoordelijkheid zetten, ambitieuze minimumdoelen in het basisonderwijs om de

verwachtingen op te krikken, nationale testen om te zien welke scholen het goed doen, een grotere nadruk op wetenschappelijk onderzoek in onze onderwijsmethoden, en een fundamentele nadruk op kennis, kennis, en nog eens kennis.

Maar wij hebben met onze onderwijsondersteunende bevoegdheid in een stad als Brussel ook een cruciale rol te spelen. Meer dan 70% van onze leerlingen, als het ondertussen niet al meer is, heeft niet het Nederlands als moeder- of thuistaal. Dit betekent bijna sowieso dat de situatie bij ons ook dramatisch is. Vorige onderzoeken hebben namelijk ook vaak aangetoond dat het niveau van de leerlingen in Brussel onder diegene in het Vlaams Gewest liggen.

Hoe springen we daar mee om? Willen we constant het belang van de thuistaal blijven benadrukken? Is het voor ons goed dat er geen punten meer gegeven worden op school? Willen we blijven benadrukken dat competentie en vaardigheden aangeleerd moet worden, terwijl het wetenschappelijk onderzoek aantoont dat kennis net de cruciale bouwsteen is voor het vaardig of competent worden? Willen we ons blijven verliezen in oeverloze discussies over welbevinden op school ten koste van de basistaak van wat onderwijs zou moeten zijn? Of willen wij in Brussel net bewijzen dat het, ook met een ‘moeilijk’ publiek mogelijk is om met hoge verwachtingen, een nadruk op het Nederlands als onderwijstaal, en een focus op kennis schitterende prestaties te behalen?

Ik heb dan ook voor u de volgende vragen:

- Bent u het eens met de conclusies van Dirk Van Damme en Katrijn Denies?
- Welke gevolgen trekt u hier uit voor het beleid dat wij zelf voeren?
- Wat moet volgens u veranderen?
- Hoe wilt u ouders meer op hun verantwoordelijkheid wijzen en aanzetten tot het zelf Nederlands leren, het te spreken met hun kinderen, of hen er toe aan te zetten om er voor te zorgen dat hun kinderen buiten de schooluren ook met het Nederlands in aanraking komen?
- Kunnen we eindelijk erkennen dat de constante nadruk op het belang van de thuistaal van de kinderen en daar middelen en aandacht aan besteden mogelijk contraproductief werkt?
- Zullen we onze middelen aanwenden om meer nadruk te leggen op het (wetenschappelijk bewezen) belang van een didactiek die uitgaat van een nadruk op basiskennis, hoge verwachtingen stellen aan leerlingen en schoolse prestaties?

Ik dank u alvast voor uw antwoorden.

Met de meeste hoogachting,

Gilles Verstraeten